

ու Մերիկայի ամէն երեւելի մետաղի
հանքերուն մէջ յայտնի կը տեսնուի,
որ որչափ գետնին երեսէն դէպ'ի խո-
րը կ'իջնանք, այնչափ աւելի կը գըտ-
նենք վարի տաքութիւնը. և աս ջեր-
մութեան աճումը եթէ անկանոն ըլ-
լար, այլեայլ պատճառի կրնար տը-
րուիլ. բայց կը տեսնենք որ ամէն աշ-
խարհք մի և նոյն խորութեան մէջ
նոյն կանոնով կ'աւելնայ ջերմու-
թեան աստիճանը, ու միշտ միակերպ:
Չէրմութեան կանոնաւոր աճումը
յայտնի ապացոյց է որ աս տաքու-
թիւնը արեգակէն կախմունք չունի,
հապա բուն երկրիս յատուկ է: Ինդ-
հանրապէս ամէն մէկ 24 կամ 27 ոտք
գետնին խորը մտնելուս՝ ջերմու-
թիւնը մէկ աստիճան աւելի կը գըտ-
նենք. աս հաշուով գետնին կէս մղո-
նի չափ խորութեանը մէջ ջուրը պէտք
է որ եռացած գտնենք, քսան մղոն
խորութեան մէջ ալ ամէն նիւթ՝ ա-
մէն մետաղ հալած: Իսկ և հա եր-
կրաբաններուն վարդապետութիւնը,
ու անոր ստուգութիւնը: Եւ յիշուի,
ասով խիստ լաւ ու դիւրաւ կը մեկ-
նուին լերանց գօտիներուն կազմուած-
քը, կոնաձև լեռներուն ու ժայռե-
րուն սկիզբը, և անոնց վրայ գտնուած
այնչափ երկրաբանական երեւոյթնե-
րը, որ ջրի վարդապետութեամբ չեն
կրնար մեկնուիլ:

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Երկրի վրայ գտնուող տեղերուն երկայն
օրերը:

ԱՆՈՒՅՆ ՏԵՂԵԱՅ. ԼԱՅՆ. ԱՍՏ. ԵՐԿԱՅՆ. ԱՌՈՒՐՑ	Ժամ	Դրոշ
Քուիթոյ 0	12	00
Քայեննա 4	12	16
Փոնթիշերի 11	12	43
Գաղղիական Գլուխ (Հայթի) 19	13	16
Չիկուահուա		
(Մէքսիկոյ) 28	13	49
Լսպահան 32	14	14
Լիբանթա 38	14	43
Քարթասոն 43	15	15

Տիթոն 47	15	46
Փարիզ 48	15	50
Լքաս 50	16	16
Լուպին 53	16	46
Քոփենհագ 55	17	15
Րիկա 56	17	46
Սթոքհոլմ 59	18	15
Լսպոյ 60	18	44
Տրոնթէյմ 63	20	00
Ումէա 63	20	15
Լաքսնկէլ 64	20	47
Ուլէա 65	21	15
Թորնէա 65	22	14
Էնոութէքիէս 68	45	09
Վարոհուա 70	66	09
Գլուխ Հիւսիսոյ 71	74	09
Մեթուէլ կղզի 75	102	09

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Իւրեւ:

Իսկ կենդանւոյս դրսի տեսքը իր
ներսի յատկութեանցը շատ յարմար
է. նայուածքը համարձակ, ձայնը
ահեղ. մարմինը անանկ համեմատ ու
գեղեցիկ է. որ իր վրայ աղէկ կ'երեւ-
նայ թէ ոյժ ըսածդ արագաշարժու-
թեան հետ ինչպէս կը միաբանի:
Ղուկէն ինչուան գաւաղը սովորա-
բար ութը ինը ոտնաչափ է, իսկ պո-
չը չորս ոտնաչափ: Ղլուին ու վիզը
ինչուան կուրծքը երկայն ու թանձր
մազով ծածկած է. մնացած մարմինը
գրեթէ լերկ է, և դեղնագոյն:

Ստակ առիւծը արուէն շատ պղզ-
տիկ է, ու բաշ չունի: Ղարնան ատե-
նը կ'երթայ անմարդաձայն տե-
ղուանք չորս հինգ լակոտ կը ցընկնի.
մեծ ջանք կ'ընէ իր բոյնը ծածուկ
պահելու, և ինչուան իր ոտուրներուն
տեղն ալ պոչովը անյայտ կ'ընէ. ու թէ
որ յանկարծ կասկած մը առնէ, մէկէն
ձագերը ուրիշ տեղ կը փոխադրէ. իսկ
թէ որ լակոտներուն պաշտպանել ու-
զէ, ամենեւին վտանգ մը աչքին չերե-
նար ու կատաղաբար կը յարձրկի թըշ-
նամւոյն վրայ:

Իւրեւին որս փնտռելու ատենը
մոնչելը՝ որոտմունքի ձայն կը նմանի.
մանաւանդ երբոր արձագանգն ալ

ԲՆԻԾ :

այրերէն ինչուան հեռու տեղեր դառնայ նէ, բոլոր անտառին կենդանիները սարսափած ծակէ ծակ կը մտնեն : Եղուին ծայրը կարծր փուշի պէս է, որով կրնայ պատռել իր որսերը : Արդողած կամ անօթեցած ատենը բաշը կը շարժէ անդադար, ու պոչովը իր կողերուն կը զարնէ . ան ատենը դիմացը ելողին մահ է : Իսկ երբոր աս ահաւոր նշանները չցուցնեն, ճամբորդները ինչուան քովէն ալ կրնան անվնաս անցնիլ :

Բռիւծը այնչափ ուժով է որ իր թաթովը մէյմը զարնելով ձիուն մէջքը կը կոտրէ . պոչովն ալ մէկ անգամ զարնելով, խիստ ուժով մարդն

ալ կրնայ գետին ձգել : Գլուխ բարեյուսոյ ըսուած տեղը տեսեր են որ առիւծը հորթ մը առեր է եղեր բերանը, ու թեթևութեամբ լայն փոսէ մը ցատքեր անցեր է : Եմանապէս մէկ քանի Նգղիացիք որսի ելած ըլլալով կը տեսնեն որ առիւծ մը գոմէջը բռնէր է, քաշելով կը տանի դաշտէն դէպ 'ի դիմացի անտառ . վրան կը վազեն ու հեռուանց կը սպառնան . ան ատեն առիւծը կը թողու իր որսը ու կը քաշուի ծառի մը տակ : Սէյմ'ալ գոմէջին մօտենան տեսնեն որ առիւծը որպէս զի դիւրաւ տանի ան մեծ գոմէջը՝ բոլոր փորոտիքը պարպեր է եղեր : Եսանկ անձուռնի և ուժով կենդա-

նւոյն յաղթելու համար առիւծին ուժը բաւական չէ . հապա իր խորամանկութիւնն ու արագութիւնն ալ շատ կ'օգնէ : Ուստի ուրիշ տեսնողներ կ'ըսեն թէ ասանկ ատեն առիւծը յանկարծ կ'իյնայ որսին վրայ , ու ճանկերը բոլոր ուժովը կենդանւոյն քթին ու բերնին մէջ կը խոթէ . և ինչուան որ ան խեղճը կուռիւ ուզէ՝ կը խղզուի կ'իյնայ :

Լճրիկէի հիւսիսային կողմը բնակող սևերը խիստ վարպետ են առիւծի հետ կուռելու՝ սովորաբար ձիով : Լճրբոր կը տեսնէ առիւծն որ մարդը յաղթեց իրեն , այնպէս ուժը կը կտրի կը թռչնայ որ անոր ձայնէն կը դողայ : Իսկ ընտանեցած առիւծը ինչուան այծու հետ կը վարուի՝ կ'ուտէ կը խմէ , և ուրիշ ընտանի կենդանեաց հետ մէկտեղ կը խաղայ կը ցատքըտէ : Ինուութեամբ այնպէս մեծսիրտ է որ իրմէ տկար կենդանիներուն ըրածին շատ անգամ կ'ընեն : Լճիւծի առջև անգամ մը չնիկ մը ձգեր են որ ուտէ . բայց անիկայ չէ թէ միայն փնաս մը չէ տուած անոր , հապա նաև յայտնի գութ ցըցուցեր է վրան : Շատ անգամ երբոր միս կ'ընետեն եղեր առիւծին , չնիկը կը սկսէր կ'ըսեն հաջել առիւծին դէմ որ չըլլայ թէ անիկայ ուտէ . իսկ առիւծը թագաւորի պէս թող կուտար որ հանգիստ ուտէ :

Բարողչաց կարգէն մէկը գերի ընկած ըլլալով Սարոքի թագաւորին քովը , և ազատելու յոյս չունենալով , խօսքը մէկ կ'ընէ ուրիշի մը հետ ու կը ձգեն կը փախչին : Վիշերները ճամբայ կ'ընեն , ցորեկը ծաւերուն վրայ կամ աւազին մէջ կը պահուրտին եղեր : Լճրկու օր սաստիկ ծարաւ քաշելէն ետքը յանկարծ գիշեր մը լճի մը քով կը գտնուին . մէկէն իյնանք խմենք ըսէնուն չմնար , տեսնեն որ սոսկալի առիւծ մը կեցեր է լճին եզերքը , թող չտար որ մօտենան : Ինչ ընեն աս խեղճերը . խորհուրդ կ'ընեն որ գազանին ոտքը իյնան՝ աղաչելու ձայներ հանեն որ գութ շարժեն զին-

քը : Լճիւծը աս բանս տեսնելուն պէս կը քաշուի մէկդի կը կենայ , ու անոյշ աչքով իրենց կընայի , կը թողու որ ջրերնին խմեն ու ելլեն երթան : Կենայ թէ աս առիւծը անօթի կամ ծարաւ ալ չէ եղեր որ այնպէս շուտով համոզուեր է :

Շատ դիպուածներու մէջ փորձուած է աս կենդանւոյն երախտագիտութիւնը :

Լճեր է որ տասը տարիէն ետև ժողովրդեան մէջ իր տէրը ճանչնալով սկսեր է ուրախութենէն ցատքըտել , մռնչել ու ամէն կերպով ցուցնել իր կարօտը ու սէրը :

Սարդուն մէկը ճամբան հիւանդ առիւծ մը կը գտնէ՝ որ թագաւորական վանդակէ մը հաներ դուրս ձգեր են եղեր . երբոր գեղ կ'ընէ կ'ընտցընէ , նորէն առջի վանդակը կը տանին . բայց առիւծը անկէ ետքը զինքը ընտցընող բարերարին ձեռքէն միայն կ'ուզէ եղեր կերակուր առնել :

Բայց զարմանալին աս է որ աս վեհ անձն գազանը շատ անգամ թող կուտայ որ իր պահապանը հետը խաղայ , լեզուն քաշէ , զարնէ ծեծէ , և այլն . թէպէտ քանի մը անգամ ալ իր վրէժը առած է :

Ընտրա քաղաքը Լճրիկէն բերած երկու առիւծ կան եղեր ատենով , որ պղտիկուց հոն մեծնալով պահապանին հետ խիստ ընտանեցեր են եղեր : Լճրբոր պահապանը անկէ ելեր է , քիչ ատեն կ'անցնի՝ անոնց մէկը ցաւէն կը սատկի :

Չնեւոն Բազմութիւնը :

Չնեւոն համրանքը խելքէ դուրս բան մը կ'ըլլար՝ թէ որ իրենց զանազան թշնամիները անդադար ետեւ չըլլային անոնց հաւկիթները ջարդելու : Չուկ կայ որ հազիւ կէս լիպրէ կը կռուէ , և սակայն հարիւր հազար հաւկիթ կ'ունենայ փորը : Սուրի-